

HOUDT HOUT CONCURREREND!

Een hartekreet van de SBH in 1996! Aanleiding om daar juist nu bij stil te staan is het verschijnen van het jaarverslag over 1996. Een dezer dagen rolt het kleurrijke document van de pers. Reden om in dit Bos en Hout Bericht vast een voorproefje te geven op de inhoud.

Evenals de twee vorige uitgaven is het jaarverslag 1996 een naslagwerk met de belangrijkste ontwikkelingen voor bos en hout, die te maken hadden met de werkzaamheden van de Stichting. In 1996 was de centrale vraag òf en zo ja

hóe Nederlands hout concurrerend kan blijven in een toenemende mondialisering van de houtmarkt. Kenmerkend voor het werk van de SBH was de voortdurende speurtocht naar uitdagingen, vernieuwingen en strategische allianties voor de sector. Bijvoorbeeld: bos positioneren als groen beleggingsobject; het indienen van een voorstel om bedrijven, particulieren en overheid gezamenlijk bos te laten aanleggen en zo bij te dragen aan de gewenste CO₂-reductie; onbenut hout en speciaal geteeld hout inzetten als schone energiebron; het solistisch denken en handelen vertalen naar 'ketendenken' door de hele keten van bos en hout te betrekken in voorbeeld-ketenprojecten.

ONTWIKKELINGEN OP DE (INTER)NATIONALE HOUTMARKT

Een van de hoofdtaken van de SBH is het volgen van ontwikkelingen op de (inter)nationale houtmarkt. Het jaarverslag geeft een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen die zich voordeden op de wereldmarkt. Opnieuw was die zeer beweeglijk. Het lijkt erop dat de schommelingen steeds heftiger worden en elkaar sneller opvolgen, want het beeld van 1996 was haast tegengesteld aan dat van 1995.

VERBETERING CONCURRENTIEPOSITIE HOUT

Vinger aan de pols bij certificering
Certificering ontstond vanwege de zorgen om het voortbestaan van tropische regenwouden. Inmiddels is de aandacht verschoven naar de bossen in gematigde en boreale streken.

De Stichting was zeer actief op dit gebied en volgde de ontwikkelingen nauwlettend. Certificering kan immers invloed hebben op de concurrentiepositie van het Nederlandse (en Europese) hout. De normen en criteria voor certificering stellen hogere eisen aan het beheer van onze multifunctionele bossen. Certificering kan tot aanzienlijke kostenstijgingen leiden. Met het dit jaar ontwikkelde econometrische rekenmodel NEHOPA II berekende de SBH de gevolgen van certificering van gezaagd naalddhout voor de Nederlandse bouseigenaren en de

houtverwerkende industrie. De uitkomsten bevestigden het vermoeden dat beide partijen te maken krijgen met hogere kosten. De bouseigenaar moet vooral kosten maken om aan de certificeringseisen te kunnen voldoen. Door de geringe grootte van de Nederlandse bosbedrijven zijn die kosten relatief hoog. Een grote kostenpost voor de houtverwerkende industrie is vooral de hogere inkooprij van (rond)hout. Als de certificeringskosten in het buitenland lager zijn dan in Nederland zal dit de concurrentiepositie van de Nederlandse bedrijven aantasten. De Forest Stewardship Council (FSC) en de International Organisation for Standardisation (ISO) speelden opnieuw de hoofdrol. De ISO is bezig met het ontwikkelen van wereldwijde richtlijnen, en de FSC is bezig zijn richtlijnen op

regionaal niveau te specificeren. FSC is inmiddels zo ver gevorderd dat het bossen daadwerkelijk volgens de door hen ontwikkelde richtlijnen laat certificeren. Het overleg in Nederland ter voorbereiding op de internationale ISO-vergaderingen staat onder begeleiding van het Nederlands Normalisatie-instituut (NNI). Stichting Bos en Hout is voorzitter van dit overleg. Het Ministerie van LNV gaf voor Nederland een invulling aan de Helsinki-criteria en de afspraken uit de UNCED-conferentie in Rio de Janeiro. Een werkgroep met vertegenwoordigers van VROM, EZ, LNV en de bos- en houtsector boog zich daarvoor over verschillende concepten van de nota 'Code voor Duurzaam Bosbeheer in Nederland' (inmiddels 'Houtcertificering en duurzaam bosbeheer' geheten) op. Ook van deze werkgroep was de Stichting een actief lid.

1997 nr. 4

SBH
STICHTING BOS EN HOUT

POSITIEVERBETERING SECTOR

Plannen en notities

- Op verzoek van het Bosschap en het Platform Hout in Nederland schreef de Stichting de notitie: 'Naar een nieuw perspectief voor hout'. Het is een schets van de veranderingen die van grote invloed zijn op de bos en houtsector. De concurrentiekracht staat daarbij centraal. De nota bevat een zestal aanbevelingen die de bedreigingen omzetten in kansen.

- De SBH is lid van de Boscommissie van de Vereniging van Nederlandse Papier- en Kartonfabrieken (VNP) en leverde een belangrijke bijdrage aan de interne nota: 'Zonder hout geen (oud) papier'. De notitie was bedoeld als intern discussiestuk en als aanzet voor een grondstoffen-actieplan, als reactie op een rapport van het Wereltnatuurfonds. Het Fonds spreekt de papierindustrie hierin aan op een groter gebruik van gecertificeerd hout en meer hergebruik.

- Ook op verzoek van de VNP schreef de Stichting een notitie over het Nederlandse papiergebruik, in relatie tot het kappen van bomen. Het radioprogramma 'Vroege vogels' beweerde namelijk dat per jaar gemiddeld vijf bomen per Nederlander nodig zijn voor de productie van papier en karton. De SBH rekende dit door en kwam uit op gemiddeld twee (dunnings)bomen. Ook ging de Stichting na welk deel van de werldhoutoogst bestemd is voor de papierindustrie.

- Het ministerie van LNV gaf opdracht voor het schrijven van het 'Sectorplan bosbouw'. Dit plan moet het mogelijk maken om de verwerking en afzet van bosbouwproducten te verbeteren. Het kunnen overleggen van een sectorplan was een voorwaarde om in aanmerking te komen voor een investeringssubsidiereregeling van de Europese Unie.

- De PLATO-technologie, die op een milieuvriendelijke manier hout uit onze regio's de eigenschappen van tropisch hardhout kan geven, kreeg een plaats in een concept voor integrale ketenbenadering. Het was een voorbeeld om te demonstreren dat een integrale benadering zowel economische als ecologische voordelen heeft.

- Een houtbank kan de boseigenaar voordelen bieden bij de verkoop van zijn hout. In 1996 startten de voorbereidingen voor dit project, dat op initiatief van de Unie van Bosgroepen ontstond. De Stichting heeft een rol in het eerste deelproject: een haalbaarheidsonderzoek voor een rondhoutbank in Nederland.

MILIEUVERBETERINGEN DOOR BOS EN HOUT

Bos, hout en kooldioxide

De milieubalans 1996 van het RIVM toonde aan dat de uitgestoten hoeveelheid kooldioxide niet volgens plan verminderde, maar zelfs toenam. Daarom deed de SBH

verschillende voorstellen op het gebied van energiehout en diende een plan in voor de oprichting van een Stichting Milieubos. Het doel van dit initiatief is bosaanleg door overheid, particulieren en bedrijfsleven. Allereerst om CO₂ vast te leggen, maar ook om de natuur en recreatiemogelijkheden in Nederland te vergroten.

Economische gevolgen van milieumaatregelen

Wat is het economische gedrag van producenten en consumenten bij nieuwe milieumaatregelen? Voor het project over geïntegreerde stroomanalyse, dat de SBH samen met onderzoeksschool 'SENSE' uitvoert, startte de SBH de ontwikkeling van een houtketenmodel. Hierin komen een milieucomponent en het daarop volgende economisch gedrag samen.

Het monitoren van (onbenutte) houtstromen

- Met monitoren van houtstromen is een van de specialiteiten van de SBH. Voor de projectgroep 'Duurzaam bouwen met hout' die zich bezighield met het doel: 20% meer houtgebruik in de bouw, deed de Stichting een voorstel hoe deze toename te volgen is.

- Het stoken van onbenut rondhout, resthout en oud hout in energiecentrales kan een oplossing bieden voor de gewenste kooldioxidereductie. Tegelijkertijd biedt het de mogelijkheid om de hoeveelheid gestort afval te verkleinen en bovendien beter te benutten. Het aanbod is in Nederland echter te klein. Invoer is een mogelijkheid om de hoeveelheden te vergroten. Daarom gaf NOVEM de SBH opdracht de onbenutte houtstromen in de EU-lidstaten in kaart te brengen.

- Omdat energieproductie maatschappijen van plan zijn meer resthout te gebruiken, kreeg de SBH als 'onderaannemer' van TNO opdracht in kaart te brengen waar, wanneer en hoeveel resthout in Nederland beschikbaar kan komen.

Bos of hout als beleggingsobject

- Met de instelling van de Fiscale Groenregeling en de expliciete vermelding van bos als mogelijk beleggingsobject kon de Stichting de kans aangrijpen om concrete plannen voor bos uit te werken. Dit deed ze voor douglasbos, om een positieve impuls te kunnen geven aan de slechte bedrijfsresultaten van veel particuliere boseigenaren.

- Van de beleggingen in buitenlands hout zijn de teakfondsen het meest bekend. De commotie rond de in het vooruitzicht gestelde hoge rendementen en SBH's toelichting in een van de grote landelijke dagbladen, resulteerde in tientallen telefoontjes van potentiële beleggers, journalisten en de Consumentenbond, die met een kort geding te maken kreeg. Robinia was een andere houtsoort waarvoor interesse bestond en waar de Stichting aandacht aan schonk.

Hout als duurzame en schone energiebron

- Voor de teelt van hout voor energiedoeleinden was opnieuw grote belangstelling. De SBH besteedde daarom ook dit jaar veel tijd aan de proefbeplantingen van het Centrum voor Plantaardige vezels (CPV), waarin snelgroeiende boomsoorten in allerlei varianten en opstellingen worden getest. De proefvelden waren in trek bij verschillende buitenlandse bezoekers, die zich in hun land met de teelt of conversie van biomassa bezighouden.

- Voor het CPV rondde de Stichting de tweede fase af van het NUON-project in Lelystad. De studie onderzocht de haalbaarheid van het verstoken van houtige biomassa in een stadsverwarmingscentrale. De kans is vrij groot dat de nieuwe centrale in 1998 gaat draaien. Een voorwaarde is dat 10% van het hout uit energieplantages komt.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

De SBH is onderdeel van een uitgebreid internationaal netwerk. Het effect van nationale inspanningen is immers te vergroten door een internationale bundeling van kennis en kracht. Zij is actief in diverse werkgroepen van het Timber Committee in Genève, in het Forestry Committee van de CEPI, een groepering van Europese papierproducenten en is lid van het Europese Bosbouw Instituut (EFI).

Voor het onderwerp biomassa participeert zij op het gebied van energie (en milieu) in verschillende internationale werkgroepen van het International Energy Agency (IEA).

AFSLUITEND

Hoe kan Nederlands hout concurrerend blijven? Een vraag die ons in 1996 sterk bezighield, maar die ons zeker ook de komende jaren zal aansporen om naar antwoorden te zoeken.

We houden u op de hoogte. Uiteraard via deze Bos en Hout Berichten en andere publicaties. En tegen de zomer kunt u de laatste ontwikkelingen ook zelf opsporen door ons via de elektronische snelweg te bezoeken.

M.C. van Nieuwkuyk

© Stichting Bos en Hout - ISSN: 1382-1113

SBH STICHTING BOS EN HOUT

Stichting Bos en Hout
Bosrandweg 5
Postbus 253,
6700 AG Wageningen
tel.: 0317 - 424666
fax: 0317 - 410247
E-mail: mail@sbh.nl